

Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo Nitra
Informačné stredisko pre Európsku úniu

Výsledky poľnohospodárskej politiky EÚ za roky 1995 až 2004

(spracované na základe materiálov zo stránky Európskej únie, www.europa.eu.int)

Vypracovali: Mgr. Tatiana Kobidová
Ing. Ida Závodszká

marec 2005

OBSAH

1. SÚHRN HLAVNÝCH VÝSLEDKOV	3
1.1. Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP)	3
1.2. Medzinárodný obchod	3
1.3. Rozšírenie	4
2. POLITIKA KVALITY	4
3. TRH S RASTLINNÝMI PRODUKTMI	5
3.1. Surový tabak	6
3.2. Chmeľ	6
3.3. Osivá	7
3.4. Víno	7
3.5. Cukor	8
4. TRHY SO ŽIVOČÍŠNYMI PRODUKTMI	8
4.1. Mlieko	8
4.2. Hovädzie a teľacie mäso	8
4.3. Ovčie a kozie mäso	9
4.4. Med	9
4.5. Vajcia	9
5. PROGRAMY ROZVOJA VIDIEKA	10
5.1. 1994 – 1999 Obdobie pred Agendou 2000	10
5.2. 2000 – 2006: Agenda 2000 a strednodobá revízia	11
5.3. Pohľad do budúcnosti: Plánovanie po roku 2006	13
6. HORIZONTÁLNE ASPEKTY ROZVOJA VIDIEKA; SAPARD	14
6.1. Životné prostredie a lesníctvo	14
6.2. Program SAPARD	16
7. POĽNOHOSPODÁRSKA LEGISLATÍVA	16
7.1. Štátna podpora	16
7.2. Zjednodušenie	17
7.3. Horizontálne aspekty	18
7.3.1. Welfare zvierat	18
7.3.2. Horizontálny regulačný systém pre exportné refundácie	18
8. MANAŽMENT ZDROJOV	18
8.1. Manažment rozpočtu	18
8.2. Pomoc a centrálna finančná kontrola	19
8.3. Informačné technológie	19
8.4. Personálne otázky a administratíva	19
8.5. Manažment podľa aktivít, Integrovaný systém riadenia zdrojov a Dvor auditorov	20
8.5.1. Programovanie a plánovanie	20
8.5.2. Ochrana životného prostredia	20
8.5.3. Reakcia na odporúčania Dvora auditorov a iných autorít	20
9. AUDIT POĽNOHOSPODÁRSKÝCH VÝDAVKOV	20
9.1. EAGGF Garančná sekcia	20
9.1.1. Vyrovnávanie účtov	20
9.1.2. Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS)	21
9.1.3. Nastolenie efektívnej kontroly životného prostredia v nových členských štátoch	21
9.2. Usmerňovacia sekcia EAGGF	21
9.3. SAPARD	22
9.4. Priame výdavky	22
9.5. Skvalitnenie kontrolných opatrení v nariadeniach	22

1. SÚHRN HLAVNÝCH VÝSLEDKOV

1.1. Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP)

Reformy **Agendy 2000** nadviazali na predchádzajúce „MacSharryho“ reformy z roku 1992, ktoré začali odklon od podpory produktov ku priamym podporným platbám pre farmárov a zaviedli niekoľko opatrení pre rozvoj vidieka, najmä na podporu hospodárenia chrániaceho životné prostredie.

Agenda 2000 podporila tendencie, aby sa farmári viac spoliehali na trh a pokrokové podnety, zamerané na metódy hospodárenia, ktoré neškodia životnému prostrediu. Pridala hlavne nový prvok – komplexnú politiku rozvoja vidieka (druhý pilier SPP) – podporujúcu mnohé vidiecke iniciatívy a súčasne pomáhajúcu farmárom diverzifikovať, zlepšovať ich marketing produktov a iným spôsobom reštrukturalizovať ich podniky. Rozpočet pripadajúci na SPP bol stanovený na roky 2000 až 2006, čo umožňuje farmárom plánovať s väčšou istotou. Rozpočet bol tiež ohraničený, aby ubezpečil daňových poplatníkov, že náklady na SPP by sa nemali zvyšovať.

Jún 2003 – reformný medzník – ďalšia významná reforma schválená po vykonaní strednodobej revízie uplatňovania Agendy 2000 SPP. Táto reforma predstavuje úplnú zmenu spôsobu podporovania poľnohospodárstva EÚ.

Kľúčové prvky novej SPP:

- § jednotné platby na farmu – platby určené farmárom už neviazané na produkciu („decoupling“),
- § krížová zhoda – vyplácanie jednotných platieb na farmu na základe rešpektovania noriem životného prostredia, kvality a welfare zvierat, ako aj udržiavania poľnohospodárskej pôdy v dobrom stave z hľadiska poľnohospodárskeho a z hľadiska životného prostredia,
- § posilňovanie politiky rozvoja vidieka ako 2. piliera SPP,
- § transfer finančných prostriedkov určených väčším farmám do opatrení na rozvoj vidieka („modulácia“),
- § revízia mechanizmov na podporu trhu (napr. intervencie),
- § zavedenie mechanizmu finančnej disciplíny zabráňujúceho prekročeniu poľnohospodárskeho rozpočtu.

1.2. Medzinárodný obchod

Svetová obchodná organizácia – Rozvojová agenda z Doha (ďalej DDA)

DDA zohrala kľúčovú úlohu pri začatí rozhovorov v rámci nového obchodného kola v Katare v novembri 2001 a 1. augusta 2004, a tým sa zaslúžila o úspešné ukončenie rámcovej dohody, ktorá pripravuje cestu pre ďalšie rokovania. Tieto by mali umožniť značne

väčšiu liberalizáciu poľnohospodárskeho obchodu ako predchádzajúce obchodné rokovania („Uruguajské kolo“). Táto rámcová dohoda, ktorá spadá do reformy SPP EÚ, by mohla priniesť podstatné zníženie poľnohospodárskych podpôr narúšajúcich trh, elimináciu exportných konkurenčných postupov narúšajúcich trh a prispieť k významnému otváraniu poľnohospodárskych trhov pri súčasnom umožňovaní špeciálnych úprav pre citlivé produkty. Všetky rozvojové krajiny budú profitovať zo špeciálnych úprav, umožňujúcich liberalizovať menej počas dlhšieho obdobia.

1.3. Rozšírenie

Hlavné aktivity a výsledky v tejto oblasti súvisia s poľnohospodárskymi rokovaniami s desiatimi novými členskými štátmi, ukončenými v Kodani na rokovaní Európskej rady v decembri 2002. O individuálnych úpravách a prechodných opatreniach sa rokovalo s každým novým členským štátom v súlade s jeho špecifickou situáciou. Odsúhlasený súbor celkových poľnohospodárskych opatrení zabezpečil hladký prechod nových členských štátov do spoločnej poľnohospodárskej politiky, vrátane balíka pre rozvoj vidieka zodpovedajúceho ich potrebám; zaviedol priame platby od r. 2004 do r. 2013 s možnosťou dopĺňať tieto platby na určitú úroveň a zjednodušený systém uplatňovania priamych platieb – „Single Area Payment Scheme“ (SAPS – jednotná platba na plochu) uplatniteľných maximálne počas 5 rokov.

Po ukončení negácií a podpísaní zmluvy o pristúpení boli výsledky rokovaní pozmenené v súlade s reformou SPP z roku 2003. Táto adaptácia bola ukončená schválením nariadenia Rady (EC) č. 583/2004 z 22. marca 2004, ktoré mení a dopĺňa nariadenia o reforme SPP a rozhodnutie Rady 2004/281/ES z 22. marca 2004, ktoré mení a dopĺňa zmluvu o pristúpení desiatich nových členských štátov.

2. POLITIKA KVALITY

§ Posun od množstva ku kvalite produkcie. Reforma z r. 1999 aj reforma z r. 2003 – tvorba nástrojov pre farmárov stimulujúcich ich záujem vyrábať kvalitné produkty.

§ Dvojstupňová politika kvality (v oblasti rozvoja vidieka a regulácie trhu);

- 1) Produkcia komodít – posun od podpory produkcie k podpore príjmov; tvorba 2. piliera SPP; „decoupling“; krížová zhoda a oprávnenosť; dodržiavanie noriem, agroenvironmentálne opatrenia/opatrenia pre zabezpečenie welfare zvierat.
- 2) Dobrovoľnosť pri produkcii so zameraním na kvalitu – podpora stimulačných opatrení pre farmárov uplatňujúcich systémy kvality Spoločenstva alebo národné systémy kvality.

§ Obnovenie väzieb medzi farmármi a spotrebiteľmi podporovaním farmárov pri produkovanií komodít, ktoré vyžadujú spotrebiteľia, a to najmä prostredníctvom podpory (účasti aj rozvoja) dobrovoľných systémov certifikácie kvality.

§ Iniciované štúdie na preskúmanie možností a ohrozenia národných označení kvality v r. 1998 a naposledy v r. 2004, v úzkej spolupráci s Európskym parlamentom.

- § Päťnásobné zvýšenie výmery pôdy obhospodarovanej organicky od r. 1993, hlavne vzhľadom na harmonizované pravidlá umožňujúce voľný pohyb organickej produkcie, ale tiež vzhľadom na podporné opatrenia.
- § Rozšírenie systému organického hospodárenia EÚ do živočíšnej výroby v r. 1999. Schválenie Európskeho akčného plánu o organickom hospodárení a výžive v 2004.
- § Uznanie prínosu geografického označovania k rozvoju vidieka aj v pôvodne skeptických severských členských štátoch, vyjadreného zvýšením počtu žiadostí o ochranu geografických názvov zo všetkých členských štátov.
- § Uznanie systému geografického označovania tretími krajinami ako príspevku k pridanej hodnote v poľnohospodárstve a udržiavaní zdravých vidieckych komunít – Nórsko a Švajčiarsko zaviedli podobnú legislatívu. Začlenenie geografického označovania do Rozvojovej agendy z DOHA v zmysle zlepšenia medzinárodnej ochrany a prístupu na trh.
- § Udržiavanie, prípadne obnova dôvery spotrebiteľov a zvládanie rôznych epidémií chorôb zvierat alebo ohrozenia verejného zdravia (klasický mor ošípaných, bovinná spongiformná encefalopatia, kontaminácia dioxínmi, slintačka a krívačka a vtáčia chrípka).

3. TRH S RASTLINNÝMI PRODUKTMI

Rastlinná výroba figurovala ako významná oblasť v reforme SPP vyplývajúcej z Agendy 2000 a mala pripraviť európske poľnohospodárstvo na vnútorné a vonkajšie výzvy nasledujúcich rokov. Hlavnou inováciou tejto reformy, týkajúcej sa rastlinnej produkcie, bolo 20 % zníženie (v dvoch štádiách) intervenčnej ceny obilnín, spojené s progresívnym zvýšením priamej podpory. Ďalšími plodinami, ovplyvnenými touto reformou, boli olejniný, tvrdá pšenica, bielkovinové plodiny a kukurica. Na viac horizontálnej úrovni reforma zaviedla nové opatrenia, zamerané na zvýšenie povinnej úrovne vynímania pôdy z obrábania, väčšiu flexibilitu pre malých producentov a rešpektovanie environmentálnych noriem.

Reforma SPP z r. 2003 zabezpečila zavedenie jednotného systému platieb pre farmárov EÚ, krížovú zhodu a moduláciu. Revízia podpory trhu s rastlinnými produktmi zahŕňa:

- § Významné reformy intervenčného mechanizmu odvetví so štrukturálnou nevyváženosťou (zahŕňajúcich raž a ryžu),
- § Prispôsobenie podporných mechanizmov v odvetví produkcie tvrdej pšenice, podpôr kompenzujúcich straty spôsobené suchom, podpôr na suché krmivá a orechy,
- § Mechanizmus finančnej disciplíny zabezpečujúci, že poľnohospodársky rozpočet stanovený do roku 2013 nebude prekročený.

Na základe princípov stanovených v reforme SPP z r. 2003 bola odsúhlasená druhá vlna reformy SPP v apríli 2004. Reforma sa týka tabaku, chmeľu, olivového oleja a bavlny. Hlavné prvky prvej vlny – zavedenie systému jednotných platieb neviazaných na produkciu,

posilnenie opatrení pre rozvoj vidieka a uplatňovanie nových mechanizmov finančnej disciplíny – to všetko bude uplatňované v rámci nových začlenených odvetví.

3.1. Surový tabak

§ 1998: **Reforma odvetvia surového tabaku**, zavádzajúca zmenu podpory Spoločenstva týkajúcu sa kvality produktov s cieľom podporiť zvyšovanie kvality a hodnoty produkcie Spoločenstva; bola sprísnená kontrolná procedúra; riadenie odvetvia bolo zjednodušené; bol umožnený transfer kvót medzi producentmi, aby sa zvýhodnila produkčná štruktúra; zrážky z prémie financujúcich Fond spoločenstva pre tabak boli zdvojnásobené. (Nariadenie (ES) č. 1636/1998, ktoré mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 2075/92 Od r. 2003 Fond financuje aktivity súvisiace s konvertovaním bývalých producentov tabaku na iné plodiny alebo ekonomické aktivity.

§ 2004: **Začlenenie odvetvia tabaku do systému jednotných platieb na farmu** od roku 2006. Úplný „decoupling“ bude uplatňovaný od roku 2010. (Nariadenie (ES) č. 1782/2003 v zmysle zmien a doplnkov na základe nariadenia (ES) č. 864/2004.

Spoločným cieľom návrhu bolo podporiť udržateľný rozvoj odvetvia podporou zdravých, vysokokvalitných produktov a metód a rozvojom alternatívnych zdrojov príjmov a ekonomickej aktivity. Týmto spôsobom bude poľnohospodárska politika vo väčšej miere v súlade s politikou udržateľného rozvoja a politikou verejného zdravia.

Platby sú závislé od dodržiavania štatutárnych environmentálnych a potravinových noriem EÚ a noriem potravinovej bezpečnosti prostredníctvom krížovej zhody a pravidiel dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok, ako aj modulácie a mechanizmu finančnej disciplíny.

Očakáva sa, že reforma, okrem pozitívneho dopadu na rozvoj príjmov farmárov zo zvýšenej účinnosti transferov platieb neviazaných na produkciu, prispeje aj k lepšej orientácii terajších farmárov na trhu a k rastu ich príjmov.

3.2. Chmeľ

§ 1998: **Špeciálne dočasné opatrenia:** Po zistení, že trh s chmeľom bol v tom čase v prebytku, vzhľadom na krátkodobé a štrukturálne dôvody, bol návrh Komisie prezentovaný s cieľom podniknúť vhodné opatrenia ohľadom produkčného potenciálu. Boli prijaté špeciálne dočasné opatrenia, ktoré umožnia producentom (skupinám producentov) uchýliť sa k dočasnému vyňatiu pôdy z obrábania a /alebo trvalému vyorávaniu plodín, ako prostriedku prispôsobovania ich produkcie požiadavkám trhu a skvalitneniu produkcie (Nariadenie (ES) č. 1098/98).

§ 2004: **Začlenenie odvetvia produkcie chmeľu do systému jednotných platieb na farmu** od roku 2005 a v nasledujúcich rokoch (prechodné obdobie do 31. decembra 2005). (Nariadenie (ES) č. 1782/2003 v zmysle zmien a doplnkov na základe nariadenia (ES) č. 864/2004).

3.3. Osivá

- § 2002: **Zavedenie stabilizačného mechanizmu v odvetví produkcie osív**, aj pre osivo ryže (nariadenie Komisie (ES) č. 709/98, ktoré mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1686/72), a pre iné osivá (nariadenie Rady (ES) č. 154/2002, ktoré mení a dopĺňa nariadenie Rady (EHS) č. 2358/71). Stabilizačný mechanizmus stanovil maximálne množstvo oprávnené na podporu, určenú na základe reprezentatívneho priemerného množstva zozberaného počas súčasného referenčného obdobia a tiež možnosť brať do úvahy cyklické zmeny, ktoré sú charakteristické pre produkciu osív. Boli stanovené limity trvalého zvyšovania produkcie a exportu osív a bolo poukázané na nerovnováhu zásob od roku 1994/1995.
- § 2003: **Začlenenie odvetvia produkcie osív do systému jednotných platieb na výmeru** od marketingového roku 2005/2006 (nariadenie (ES) č. 1782/2003).

3.4. Víno

1. Reforma spoločnej organizácie trhu s vínom v rámci Agendy 2000 (nariadenie 1493/1999), uplatňovaná od marketingového roku 2000/2001.

Hlavné ciele a výsledky:

- § zjednodušenie existujúcej legislatívy nahradením 26 nariadení Rady jedným nariadením pokrývajúcim všetky aspekty spoločnej organizácie trhu s vínom od vinohradu až po označovanie fliaš,
- § zavedenie nových opatrení na reštrukturalizáciu a rekonverziu, s cieľom stimulovať pestovateľov viniča nahradiť odrody hrozna nezodpovedajúce potrebám trhu novými odrodami (celkový ročný rozpočet 440 miliónov €),
- § zrušenie niektorých neprimeraných intervenčných opatrení a udržiavanie tých, ktoré majú skutočný vplyv na otvorenejší trh (skladovanie, krízová destilácia a destilácia vedľajších produktov, ako opatrenie na zlepšenie kvality); tiež zavedenie opatrení v oblasti destilácie pre zásobovanie trhu konzumným alkoholom, aby sa udržal dostatočný odbyt pre pestovateľov viniča,
- § zjednodušenie všetkých predpisov o označovaní všetkých typov vína,
- § zavedenie predpisov týkajúcich sa organizácií producentov a organizácií v odvetví,
- § schválenie série siedmich implementačných nariadení týkajúcich sa všetkých kapitol spoločnej organizácie trhu s vínom (produkčný potenciál, trhové intervencie, enologické metódy, ochrana geografických označení a označovanie, predpisy o kvalite vína, trh s tretími krajinami a kontrolné opatrenia); najmä schválenie nariadenia o označovaní vína bolo veľmi zložitú.

2. Schválenie špecifických opatrení pre trh s etylalkoholom poľnohospodárskeho pôvodu (nariadenie 670/2003), uplatňované od 1.1. 2004:

- § po niekoľkých pokusoch, ktoré začali už v šesťdesiatych rokoch, Rada konečne schválila nariadenie (organizácia spoločného trhu) o trhu s poľnohospodárskym alkoholom, jedným z produktov doteraz nezahrnutých do Prílohy 1 prostredníctvom sústavy spoločných pravidiel,
- § nariadenie obsahuje predpisy o internom trhu, hlavne definíciu rôznych typov alkoholu, a zbere informácií o situácii na trhu a tiež o výmene s tretími krajinami (zavedenie významných importných licencií),
- § týka sa všetkých typov poľnohospodárskeho alkoholu pre všetky miesta určenia, vrátane vznikajúceho trhu s bioetanolom,
- § neobsahuje intervenčné opatrenia a preto nemá žiadne dopady na rozpočet.

3.5. Cukor

Júl 2004: začala reforma režimu cukru.

4. TRHY SO ŽIVOČÍŠNYMI PRODUKTMI

Trhy so živočíšnymi produktmi významne ovplyvnila reforma SPP zakotvená v Agende 2000 a reforma SPP z roku 2003. Pri mlieku a mliečnych produktoch reformné zmeny vyplývajúce z Agendy 2000 zaviedli zabezpečenie sektorovej stability a konkurencieschopnosti, v podstate zahrňujúce progresívne zníženie inštitucionálnych cien, čiastočne kompenzované priamymi platbami pre producentov.

4.1. Mlieko

Rozhodnutia Agendy 2000 a strednodobej revízie v odvetví produkcie mlieka boli nasledujúce:

- § predĺženie systému kvót do roku 2015,
- § zníženie intervenčnej ceny sušeného odstredeného mlieka a masla o 15 % a 25 % v priebehu 4 rokov od roku 2004,
- § 60 % kompenzácia vyššie uvedeného zníženia cien, vypočítaná na základe aktuálnych podporných cien,
- § kompenzácia, ktorá bude od roku 2007 konvertovaná do platieb neviazaných na produkciu (ak členské štáty rozhodnú aj skôr),
- § limit intervencie masla pri 90 % intervenčnej cene na 70 000 ton v roku 2004, klesajúci na 30 000 ton v roku 2008. Intervencia je platná len medzi 1. marcom a 31. augustom.

4.2. Hovädzie a teľacie mäso

- § V kontexte Agendy 2000 bola uskutočnená hlavná reforma spoločnej organizácie trhu hovädzieho a teľacieho mäsa (Nariadenie (ES) č. 1254/1999). Táto reforma je

zameraná na zvýšenie konkurencieschopnosti európskeho odvetvia produkcie hovädzieho a teľacieho mäsa. Počítalo sa s postupným znížením cien, ktoré boli kompenzované priamymi platbami pre producentov. Od júla 2002 bol zrušený verejný intervenčný režim.

- § Reforma SPP z roku 2003 bude mať od roku 2005 pre odvetvie produkcie hovädzieho a teľacieho mäsa aj ďalšie dôsledky a to najmä z hľadiska priamych platieb pre producentov.
- § V júli 2000 bolo schválené nariadenie Parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, stanovujúce systém identifikácie a registrácie hovädzieho dobytku a označovania hovädzieho dobytku a produktov z hovädzieho mäsa. Za toto nariadenie zodpovedajú GD Zdravie a ochrana spotrebiteľov a GD Poľnohospodárstvo. Zrušilo nariadenie Rady (ES) č. 820/97 s podobným názvom, za ktoré bol spoluzodpovedný komisár Fischler.
- § Ako dôsledok dvoch kríz BSE v roku 1996/1997 a 2000/2001 bola schválená séria mimoriadnych opatrení Rady a Komisie, zameraných na znovuzískanie dôvery spotrebiteľov voči hovädziemu mäsu a na obnovenie rovnováhy na trhu.

4.3. Ovčie a kozie mäso

Reforma spoločnej organizácie trhu s ovčím a kozím mäsom bola schválená v decembri 2001 (nariadenie Rady ES č. 2529/2001).

4.4. Med

Včelárstvo je odvetvím poľnohospodárstva, ktorého hlavné funkcie sú ekonomická aktivita a rozvoj vidieka, produkcia medu a iných produktov a udržiavanie ekologickej rovnováhy. Pre toto odvetvie Rada schválila nariadenie (ES) č. 1227/97. Toto nariadenie bolo v roku 2004 zrušené a nahradené nariadením Rady (ES) č. 797/2004.

Vzhľadom na potrebu zlepšiť produkciu a marketing včelárskych produktov by sa každé tri roky mali navrhovať národné programy obsahujúce technickú pomoc, boj proti varroáze, racionalizáciu presunu úľov, manažment rojov v Spoločenstve a spoluprácu na výskumných programoch, zameraných na chov včiel a včelárske produkty.

4.5. Vajcia

Nariadenie Rady (ES) č. 1907/90 určuje marketingové normy pre vajcia, ktoré sa týkajú triedenia podľa kvality a hmotnosti, balenia, skladovania, dopravy, prezentácie a označovania vajec. Nariadenie Rady (ES) č. 2052/2003, doplnené nariadením (ES) 1907/90, umožňuje lepšiu vystopovateľnosť produktov a rýchlejšiu dodávku, zber, triedenie a balenie vajec, vyžadované technologickým rozvojom a dopytom spotrebiteľov. Aby sa zabezpečila vystopovateľnosť vajec a zabezpečilo, že pôvod a produkčné metódy môžu byť verifikované, malo by byť každé vajce označené rozlíšiteľným číslom farmy v mieste produkcie alebo v baliacom centre. Tento kód farmy zahŕňa krajinu pôvodu, metódu chovu zameraného na produkciu vajec (klietkový, podstielkový, gazdovský chov) a identifikačné číslo farmy. Ak je to vhodné, uvádza sa dátum, kedy boli vajcia znesené.

Tieto pravidlá umožňujú spotrebiteľovi rozhodnúť sa pri nákupe vajec pre vajcia vyprodukované metódou, ktorú akceptuje.

5. PROGRAMY ROZVOJA VIDIEKA

5.1. 1994 – 1999 Obdobie pred Agendou 2000

Začiatok 90-tych rokov: Poľnohospodárska politika bola orientovaná na produkciu a politika rozvoja vidieka bola skôr doplnkom ako hlavným prvkom poľnohospodárskej politiky. Od politiky rozvoja vidieka sa očakávalo, že bude podporovať modernizáciu poľnohospodárstva prostredníctvom štrukturálnych zmien a realizáciou doplnkových politík.

MacSharryho reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) má tri sprievodné opatrenia:

- agroenvironmentálne opatrenia
- systémy skorého odchodu farmárov do dôchodku
- zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy

Konferencia v Corku v polovici 90-tych rokov: komisár Fischler inicioval prvú európsku konferenciu o rozvoji vidieka v írskom Corku, v novembri 1996. Deklarácia z Corku vyzýva k jednoduchšej, integrovanejšej politike rozvoja vidieka.

Leader II: Inovatívne, decentralizované a miestne aktivity vo vidieckych oblastiach boli podporené prostredníctvom iniciatívy Spoločenstva Leader. Táto iniciatíva mala na roky 1994 – 1999 rozpočet 1,4 mld. ECU. Podstatnou črtou programu Leader v tom čase bolo, že všetky aktivity by sa mali uskutočniť v rámci rozvojového integrovaného plánu pre miestnu komunitu, ktorý bol navrhnutý samotnou komunitou.

Krajiny Európskej dohody o voľnom obchode – rozšírenie: V r. 1995 sa k EÚ pripojili tri bývalé členské krajiny Európskej dohody o voľnom obchode: Švédsko, Fínsko a Rakúsko. Vzhľadom na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, osobitne na znevýhodnené oblasti Švédska a Fínska (severské oblasti) a Rakúska (horské oblasti) bola komplexná politika rozvoja vidieka týchto krajín základnou súčasťou prípravy pre úspešnú integráciu poľnohospodárstva týchto krajín do EÚ.

Komplexná lesnícka stratégia: v decembri 1998 bola prezentovaná prvá stratégia Komisie pre ochranu, udržateľné hospodárske využitie a rozvoj lesov v EÚ. Stratégia zdôraznila multifunkčnosť a diverzitu európskych lesov. Podpora rozvoja lesov v EÚ pokračovala ako podstatná úloha politiky rozvoja vidieka pod záštitou GD Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybné hospodárstvo.

Finančné záväzky a ich krytie: V roku 1994 – 1999 sa politika rozvoja vidieka týkala 28,5 milióna ľudí v rámci EÚ – 12. Financovanie tejto politiky predstavovalo asi 6 mld ECU zo štrukturálnych fondov. Ďalej bolo vynaložených 9 mld. ECU na tzv. regióny Cieľa 1. Celkom bolo na politiku rozvoja vidieka rezervovaných v tomto šesťročnom období asi 15 mld. ECU.

Príprava Agendy 2000: Na základe diskusie, ktorá odznela na konferencii v Corku a prípravy Agendy 2000 bolo navrhnuté nové nariadenie pre rozvoj vidieka, (t.j. nariadenie 1257/1999) a bolo schválené pre budúce programovacie obdobie.

5.3 2000 – 2006: Agenda 2000 a strednodobá revízia:

Reforma SPP na základe Agendy 2000 (Berlín, marec 1999): Vznik politiky rozvoja vidieka, ako druhého piliera SPP: politika rozvoja vidieka sa stala hlavným nástrojom SPP, uplatňovanej na celom území Európy, s cieľom zvyšovať konkurencieschopnosť európskeho poľnohospodárstva, integrovať environmentálne záujmy a pripraviť rozšírenie. Zvýšila tiež finančnú podporu pre rozvoj vidieka.

Európska rada v Göteborgu, jún 2001: SPP, vrátane politiky rozvoja vidieka, by mala stále viac prispievať k udržateľnému rozvoju vidieckych oblastí.

Koncepcia multifunkčnosti: Agenda 2000 bola tiež odrazom koncepcie multifunkčnosti. Poľnohospodárstvo a vidiecke oblasti boli chápané nielen ako producenti poľnohospodárskych komodít, ale tiež ako producenti environmentálnych a sociálnych hodnôt.

Jednotná politika rozvoja vidieka: Na základe jedného nariadenia (nariadenie č. 1257/1999) bol vytvorený spoločný rámec pre nezávislú politiku rozvoja vidieka (druhý pilier SPP), ponúkajúci členským štátom 22 opatrení, ktoré boli následne rozšírené na 26 opatrení. Hlavné typy opatrení sú:

- § investovanie do poľnohospodárskych podnikov,
- § podpora a rozvoj ľudských zdrojov na vidieku a skorý odchod do dôchodku,
- § podpora poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach a oblastiach s environmentálnymi obmedzeniami,
- § agroenvironmentálne opatrenia,
- § spracovanie a marketing poľnohospodárskych produktov,
- § opatrenia v lesníctve,
- § opatrenia podporujúce prispôsobenie a rozvoj vidieckych oblastí.

Organické hospodárenie: Politika rozvoja vidieka prispela počas posledných 10 rokov k rozšíreniu organického hospodárenia, ktoré sa rozvinulo z vedľajšej činnosti niekoľkých farmárov na jednu z priorít SPP a hlavný prvok mnohých programov rozvoja vidieka.

Príprava na pričlenenie: ISPA a SAPARD: Po vytvorení Agendy 2000 sa EÚ sústredila na situáciu vidieckych oblastí v 10 kandidátskych krajinách. Výsledkom bolo vytvorenie dvoch predvstupových fondov – ISPA a SAPARD a vytvorenie rezervy 40 miliárd € na výdavky štrukturálneho fondu po pričlenení. SAPARD umožnil EÚ pomáhať meniť štruktúru fariem a vidieka kandidátskych krajín v strednej a východnej Európe. Keďže Malta a Cyprus neboli oprávnené čerpať prostriedky z fondu SAPARD, mali prístup k špecifickým predvstupovým fondom.

Európska rada v Luxemburgu (jún 2003) – Strednodobá revízia SPP:

- § komplexná a základná reforma SPP;
- § posilnenie politiky rozvoja vidieka vytvorením koncepcie povinnej modulácie, presun finančných zdrojov z 1. piliera SPP do 2. piliera;
- § koncepcia krížovej zhody sa stala povinnou. Farmári, ktorí chcú byť oprávnení na jednotné platby na farmu, musia rešpektovať 18 (dnes 19) štatutárnych požiadaviek v oblasti životného prostredia, zdravia obyvateľov, zdravia zvierat a rastlín, welfare zvierat a udržiavať pôdu v dobrom stave z hľadiska poľnohospodárstva a životného

prostredia. Keďže sa krížová zhoda stala podmienkou pre získanie priamych kompenzačných platieb, poskytovaných v rámci 1. piliera, to tiež definovalo základnú líniu scenára, s ktorým sa farmári musia vysporiadať, aby boli oprávnení získať dodatočné kompenzačné platby za realizáciu agroenvironmentálnych opatrení, v duchu politik rozvoja vidieka. Tým sa tiež vytvorili jednoznačné väzby medzi 1. a 2. pilierom SPP. Z ekonomického hľadiska to znamená, že prípadné platby rešpektovali princíp „znečisťovateľ platí“;

- § z hľadiska zvýšeného záujmu spotrebiteľov o potravinovú bezpečnosť a kvalitu boli pridané dve nové kapitoly k nariadeniu o politike rozvoja vidieka, s cieľom pomôcť farmárom dosahovať požadované normy a kvalitu potravín a rozšíriť agroenvironmentálnu kapitolu tak, aby zahŕňala welfare zvierat;
- § reformy SPP – pilier 1 a 2 – zohľadňujú medzinárodné povinnosti EÚ v rámci Svetovej obchodnej organizácie.

Strednodobá revízia politiky rozvoja vidieka: Všetky programy rozvoja vidieka boli predmetom strednodobej revízie koncom roka 2003. Výsledky tejto revízie boli zohľadnené pri návrhu nových nariadení politiky rozvoja vidieka pre programovacie obdobie po roku 2006.

Štyri typy programovania politiky rozvoja vidieka: S cieľom zladiť princíp geografickej koncentrácie štrukturálnych fondov s požiadavkou implementovať politiku rozvoja vidieka vo všetkých vidieckych oblastiach členských štátov EÚ by mali byť realizované štyri typy programovania uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 1: Prehľad typov programov rozvoja vidieka a finančná podpora Spoločenstva v rokoch 2000 - 2006¹

	Počet programov	Spolufinancované sekciami EAGGF	Príspevok (mld. €)	EÚ
Programy rozvoja vidieka	68	garančnou	32,9	
Programy Cieľa 2 s opatreniami rozvoja vidieka	20	garančnou		
Programy Cieľa 1 s opatreniami rozvoja vidieka	69	usmerňovacou	17,5	
Programy Leader+	73	usmerňovacou	2,1	
Celkom	230		52,5	

V programovacom období 2000 – 2006 bolo celkom implementovaných a riadených prostredníctvom GD Poľnohospodárstvo 230 programov (pozri tabuľku 2). Maximálny finančný príspevok Spoločenstva predpokladaný pre každý typ programovania bol: 32,9 mld. € pre typ 1 a 2; 17,5 mld. € pre programovanie typu 3 a 2,1 mld. € pre programy Leader +.

¹ Tabuľka zobrazuje typy programov pre 10 vstupujúcich krajín v období rokov 2004 – 2006.

Čiže celkové finančné záväzky plánované pre 2. pilier SPP predstavovali 52,5 mld € v rokoch 2000 až 2006. 73 programov Leader+ pozostávalo z deviatich národných programov, 61 regionálnych programov a troch národných sieťových programov.

Tabuľka 2: Plánované rozdelenie celkových výdavkov v EÚ-15 z EAGGF v rokoch 2000 až 2006 prostredníctvom rôznych opatrení.

Opatrenie rozvoja vidieka	Podiel v %
Investície do poľnohospodárskych podnikov	9,5
Podpora a rozvoj ľudských zdrojov vo vidieckych oblastiach a skorý odchod do dôchodku	7,3
Podpora poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach	12,5
Agroenvironmentálne opatrenia	27,5
Spracovanie a marketing poľnohospodárskych produktov	7,7
Opatrenia v lesníctve	9,8
Opatrenia podporujúce prispôsobenie a rozvoj vidieckych oblastí	25,8

Politiky rozvoja vidieka v nových členských štátoch: Pre nové členské štáty bolo pre programovacie obdobie 2004 – 2006 doplnených 10 politík rozvoja vidieka a 9 programov Cieľa 1. Všetky programy pre nové členské štáty boli prerokované Komisiou a národnou administratívou a postúpené patričnému Pracovnému výboru (STAR – Committee). V roku 2004 bolo doplnené nariadenie Rady 1257/1999 o niektoré opatrenia, ako je podpora pre polosamosobiteľské farmy, týkajúca sa špeciálne nových členských štátov. Na obdobie rokov 2004 – 2006 sa počíta s celkovou sumou na kofinancovanie politiky rozvoja vidieka v nových členských štátoch 5 761 mld. € zo záručnej sekcie EAGGF.

5. 3. Pohľad do budúcnosti: Plánovanie po roku 2006

Salzbugská konferencia v roku 2003: komisár Fischler inicioval druhú európsku konferenciu o rozvoji vidieka v Salzburgu (Rakúsko) v novembri 2003. Salzbugská deklarácia vyzýva k:

- § integrovanejšej politike rozvoja vidieka;
- § udržateľnému environmentálnemu, ekonomickému a sociálnemu rozvoju všetkých vidieckych oblastí Spoločenstva;
- § priznaniu, že niektoré vidiecke oblasti zaostávajú výraznejšie a preto potrebujú aj výraznejšiu podporu;
- § jednodušeniu administratívnych procedúr.

Návrh nového nariadenia o rozvoji vidieka, prezentovaný 14. júla 2004: Veľký počet programov rozvoja vidieka, systémov programovania, finančných úprav a monitorovacích a hodnotiacich požiadaviek, administratívna záťaž pre Komisiu a členské štáty – to všetko sú závažné skutočnosti. Preto, a tiež vzhľadom na výsledky Salzbugskej konferencie, sa hlavným cieľom pre nasledujúce programovacie obdobie stalo zjednodušenie realizácie politiky. Ďalšími cieľmi návrhu nariadenia sú:

- § uplatňovanie politiky rozvoja vidieka v rozšírenej EÚ-25,

- § prispieť k celkovým cieľom EÚ v duchu Lisabonskej stratégie,
- § vytvoriť jeden fond, jedno riadenie, jednu kontrolu a jedno nariadenie pre politiku rozvoja vidieka a tým zvýšiť efektívnosť politík rozvoja vidieka.

Špecifické ciele odrážajúce obsah Salzburgskej konferencie:

- § zvýšiť investície a konkurencieschopnosť poľnohospodárstva,
- § platby za environmentálnu ochranu v poľnohospodárstve a lesníctve,
- § zlepšenie životných podmienok vo vidieckych komunitách,
- § iniciatívy Leader sa stanú hlavnou súčasťou politík rozvoja vidieka.

Finančné perspektívy:

- § Prísne rozpočtové prahy pre budúce výdavky SPP boli odsúhlasené na bruselskom summite len pre pilier 1 (max. z výdavkov 2006 plus 1 % ročne na infláciu).
- § Vzhľadom na to, že politické rozhodnutie o finančných záväzkoch pre politiky rozvoja vidieka v budúcom programovacom období zatiaľ chýba, predpokladá sa zvýšenie výdavkov na politiku rozvoja vidieka v roku 2007 – 2013 v porovnaní s rokmi 2000 – 2006 o 25 %.
- § Pohľad na celkové výdavky na SPP (pilier 1 a 2): v roku 1993 bolo na poľnohospodársku politiku vynaložených 0,61 % HDP; v roku 2004 0,43 % HDP a v roku 2013 to bude len 0,33 % HDP, napriek skutočnosti, že vtedy pravdepodobne pôjde o EÚ-27 namiesto EÚ-12 (ako v roku 1993).

Celkové výsledky:

Výsledkom racionálnej politiky rozvoja vidieka za posledných 10 rokov je nasledovné:

- § efektívnosť transferu politiky rozvoja vidieka sa podstatne zvýšila,
- § začali sa brať do úvahy medzinárodné záväzky poľnohospodárskych politík a sú rešpektované,
- § sú rešpektované povinnosti znížiť podiel výdavkov EÚ na poľnohospodárstvo a súčasne bol dosiahnutý presun zdrojov z 1. piliera do 2. piliera,
- § politika rozvoja vidieka bola skonsolidovaná a upevnená,
- § politika rozvoja vidieka je naďalej hlavným politickým nástrojom, uplatňovaným v geograficky znevýhodnených vidieckych oblastiach, ako aj vo všetkých vidieckych oblastiach v EÚ.

6. HORIZONTÁLNE ASPEKTY ROZVOJA VIDIEKA; SAPARD

6.1. Životné prostredie a lesníctvo

Vytvorenie lesníckej stratégie EÚ. Uznesenie Rady z 15. decembra 1998 o lesníckej stratégii EÚ

Lesnícka stratégia EÚ poskytuje rámec pre riešenie lesníckych problémov na úrovni Spoločenstva. Uznesenie Rady sa stalo referenčným dokumentom pre diskusiu o politickom rozvoji a iniciatívach týkajúcich sa lesníctva EÚ.

Nové nariadenie o ochrane, charakteristike, sústreďovaní a využívaní genetických zdrojov v poľnohospodárstve. (nariadenie Rady (EC) č. 870/2004)

Na základe tohto nariadenia, ktoré Rada schválila 24. apríla 2004 a ktoré ustanovuje program Spoločenstva na roky 2004 – 2006, sa budú financovať opatrenia na podporu „*in situ*/na farme“ ochrany a udržateľného využitia genetických zdrojov v poľnohospodárstve, opatrenia na rozvoj databáň a informačných zdrojov a opatrenia zaoberajúce sa výmenou informácií medzi členskými štátmi a medzi členskými štátmi a Európskou komisiou. Bude tiež umožňovať koordináciu v oblasti medzinárodného podnikania s genetickými zdrojmi. Celkový rozpočet tohto programu predstavuje 10 miliónov €

Akčný plán biodiverzity poľnohospodárstva EÚ, schválený Komisiou v marci 2001 (KOM(2001)162, zväzok III)

Akčný plán je založený na správe Komisie „Smery k udržateľnému rozvoju“ (KOM(1999)22) a stratégii Rady týkajúcej sa environmentálnej integrácie a udržateľného rozvoja v rámci SPP. Nástroje SPP, zakotvené v Agende 2000 a následné reformy, poskytujú systém pre integrovanie otázok biodiverzity do poľnohospodárskej politiky EÚ. Priority Akčného plánu sú:

- rozšírenie a podpora metód hospodárenia nepoškodzujúcich životné prostredie a systémov, ktoré napomáhajú biodiverzite priamo alebo nepriamo;
- podpora udržateľných poľnohospodárskych aktivít v oblastiach s bohatou biodiverzitou;
- udržiavanie a rozširovanie vhodných ekologických infraštruktúr;
- podpora opatrení týkajúcich sa genetických zdrojov.

Identifikácia sústavy agroenvironmentálnych indikátorov (KOM(1999)20) k správe o integrácii environmentálnych aspektov do SPP. Vypracovanie týchto indikátorov prostredníctvom projektu IRENA

Stratégia EÚ v oblasti environmentálnej integrácie vyžaduje pravidelné spravodajstvo spočívajúce na vhodných indikátoroch. Po dvoch komunikáciách Komisie poveril poľnohospodársky výbor Komisiu mandátom na vypracovanie agroenvironmentálnych indikátorov (v roku 2001). Tento mandát je realizovaný prostredníctvom projektu IRENA² – indikátor informujúci o integrácii environmentálnych záujmov do poľnohospodárskej politiky, v ktorom niekoľko direktoriátov Komisie (GD Poľnohospodárstvo, GD Životné prostredie, GD Eurostat, GD Spoločné výskumné centrum) spolupracuje s Európskou agentúrou pre životné prostredie pri vytváraní indikátorov.

Odporúčanie Komisie o smerniciach pre rozvoj národných stratégií a najlepších praktík na zabezpečenie koexistencie geneticky modifikovaných plodín s konvenčným a organickým poľnohospodárstvom (OJ L 189, s. 36 z 29. 7. 2003)

Koexistencia sa týka ekonomických dopadov náhodnej prítomnosti GMO v produktoch, ktoré sú výsledkom konvenčného alebo organického hospodárenia a osobitne politických prístupov

---

² Indikátor informujúci o integrácii environmentálnych záujmov do poľnohospodárskej politiky

a opatrení, nevyhnutných na limitovanie nežiaducich prímiesí GMO. Vedecké aspekty koexistencie boli diskutované na stretnutí, ktoré organizovala Komisia v Bruseli v apríli 2003. S ohľadom na výsledky tohto stretnutia a s cieľom pomôcť členským štátom riešiť tieto problémy, vydala Komisia v júli 2003 odporúčanie, ktoré obsahuje všeobecné princípy a zoznam opatrení pre vytvorenie národných stratégií koexistencie.

6.2. Program SAPARD

Program SAPARD bol jedným z prvkov novej predvstupovej stratégie, schválenej v kontexte Agendy 2000, s ročnou alokáciou asi 550 miliónov €. Je zameraný na pomoc kandidátskym krajinám pri prispôsobovaní ich poľnohospodárstva implementácii acquis a udržateľnému rozvoju vidieckych sektorov. Ako novinka v zahraničnej pomoci bolo prijaté rozhodnutie implementovať nástroj SAPARD na úplne decentralizovanej báze, v súlade s kritériami finančného riadenia, uplatňovaného v rámci EAGGF, vrátane akreditácie platobných agentúr v krajinách prijímajúcich pomoc.

Je tiež uspokojujúce, že všetky nové členské štáty, profitujúce zo SAPARDu, budú schopné využiť všetky fondy prístupné pre ne v rokoch 2000 – 2003 a mali by preto byť schopné fondy absorbovať.

Do septembra 2004 bolo zaregistrovaných takmer 35 000 projektov a Komisia vyplatila (alebo sú v procese platenia) celkom 829 miliónov € v rámci programu SAPARD. Teraz prebiehajú finančné platby kvartálne v priemere vo výške 100 do 170 miliónov €

7. POĽNOHOSPODÁRSKA LEGISLATÍVA

7.1. Štátna podpora

Ročná štátna podpora asi 13 000 miliónov € tvorí veľkú časť celkovej poľnohospodárskej podpory a vyžaduje si osobitnú pozornosť. Pravidlá štátnej podpory boli podstatne prepracované a boli modernizované, zjednodušené, zjednotené a stali sa transparentnejšími.

- § Nariadenie o rozvoji vidieka 1257/1999 zaviedlo jednotnú právnu základňu pre štátnu podporu rozvoja vidiekaⁱ.
- § Rada zvýšila zodpovednosť Komisie za subvencovanie alkoholu poľnohospodárskeho pôvodu a meduⁱⁱ.
- § V roku 1999 bola zjednotená väčšina pravidiel štátnej podpory na základe „Smerníc Spoločenstva pre štátnu podporu v poľnohospodárstve“ⁱⁱⁱ. Okrem iných problémov riešia podporu farmárov vystavených klimatickým rizikám alebo chorobám a štrukturálne problémy.
- § Intenzita základnej podpory investícií bola zvýšená z 35% na 40%. Záujem o životné prostredie, hygienu a welfare zvierat možno vysvetliť zvýšením štandardnej podpory o 20 percentuálnych bodov (25 percentuálnych bodov v znevýhodnených oblastiach).

- § V roku 1997^{iv} boli schválené nové pravidlá pre zachovanie a reštrukturalizáciu pomoci. V roku 2004 boli zjednodušené a skvalitnené^v.
- § Podpora určitých oblastí výskumu a vývoja^{vi} bola v roku 1998 zvýšená na 100 %.
- § Zvýšený záujem spotrebiteľov o kvalitné produkty a pôvod poľnohospodárskych produktov sa odzrkadlil v nových pravidlách pre reklamnú podporu v roku 2001.^{vii}
- § Počas krízy BSE Komisia skúmala možnosť podpory farmárov v ťažkostiach, zabezpečenia úplnej transparentnosti pri súčasnom umožnení flexibility, bez deformácie konkurenčného prostredia. V roku 2002 boli schválené smernice pre testy BSE, zabitý dobytok a odpady na bitúnkoch.^{viii}
- § Ex ante oprávnenie Komisie pre zavedenie novej podpory bolo nahradené Nariadením 1/2004^{ix} a inými opatreniami^x. V roku 2004 boli zavedené podrobné formy oznamovania^{xi} a nový formát ročných správ^{xii}.
- § V návrhu nariadenia o podpore de minimis v poľnohospodárstve bolo navrhnuté viac tolerancie voči poskytovaniu rýchlej podpory pri hrozbe akútnej krízy bez narušenia konkurenčného prostredia.^{xiii} Konečné schválenie sa predpokladá v októbri 2004.

7.2. Zjednodušenie

Komisia zjednodušila jeden zo základných princípov svojho uvažovania o SPP, zamerajúc sa na:

- § vytvorenie pokiaľ možno čo najjasnejšej, najtransparentnejšej a najprístupnejšej poľnohospodárskej legislatívy
- § redukovanie administratívnych povinností, ktoré SPP vyžaduje od farmárov a ďalších zainteresovaných.

Počas mnohých rokov GD Poľnohospodárstvo riadilo program, pomocou ktorého boli identifikované a odstránené neplatné a nepotrebné právne akty z práva Spoločenstva.

GD Poľnohospodárstvo sponzorovalo projekt, riadený prostredníctvom Úradu pre oficiálne publikácie ES (OPOCE), pomocou ktorého sa tvoria zjednotené texty poľnohospodárskej legislatívy vo všetkých oficiálnych jazykoch a sprístupnilo ich verejnosti prostredníctvom internetu.

GD Poľnohospodárstvo vyzvalo platobné agentúry členských štátov, aby predložili návrhy na zjednodušenie; úplne alebo čiastočne bolo implementovaných vyše 100 návrhov.

Bol schválený systém „Malí farmári“, založený na koncepcii platieb, vyplácaných na základe výmery a eliminácii administratívnej práce, týkajúcej sa podpory pre farmárov. Slúžil ako model pre súčasnú reformu SPP.

Súčasná reforma SPP ponúka členským štátom možnosť - využívaním platieb pre farmárov na základe výmery - výrazne zjednodušiť implementáciu poľnohospodárskych podporných platieb, ak sa rozhodnú pre tento systém.

Významné zlepšenia sa dosiahli v oblasti politiky vidieka a v štátnej podpore poľnohospodárstva.

Mnohé zlepšenia a zjednodušenia sa uskutočnili v opatreniach na podporu poľnohospodárskeho trhu a v horizontálnych aspektoch, akými sú trhové mechanizmy.

7.3 Horizontálne aspekty

7.3.1. Welfare zvierat

Preprava živého hovädzieho dobytká musí zodpovedať podmienkam welfare zvierat. Tento princíp bol v roku 1997 rozšírený na prepravu mimo Európskeho spoločenstva a tomu boli prispôsobené exportné refundácie. V marci 1998 Komisia zaviedla systém monitorovania spočívajúci na systematických kontrolách pri výstupe zo Spoločenstva a kontrolách určených na základe analýz rizika, vykonávaných pri vykladaní v tretích krajinách v konečnej destinácii. V roku 2003 bolo zavedené opatrenie, a to redukovanie počtu destinácií pre jatočné zvieratá, exportované s refundáciami z 28 krajín do 2 (Egypt, Libanon) a limitovanie veku chovných zvierat, exportovaných s refundáciami, maximálne na 30 mesiacov. Súčasne bol sprísnený systém monitorovania zavedením 100 % povinných veterinárnych kontrol prepravy a zvierat v tretích krajinách, zvýšením pokút v prípade nedodržania pravidiel a zaviazaním členských štátov predkladať podrobné ročné správy. V roku 2003 na základe nariadenia osem členských štátov exportovalo 229 000 zvierat s objemom refundácií 59 miliónov €

7.3.3 Horizontálny regulačný systém pre exportné refundácie

Pri exportných refundáciách urobila Komisia úpravy v týchto troch oblastiach:

- § Sprístupnenie kontrolných pravidiel na zabezpečenie prevencie proti podvodom,
- § Harmonizácia s cieľom vytvoriť spoločné pravidlá, ktoré budú v EÚ dôsledne dodržiavané,
- § Zjednodušenie pravidiel s cieľom znížiť administratívnu záťaž dopravcov a národných úradov.

8. MANAŽMENT ZDROJOV

8.3 Manažment rozpočtu

GD Poľnohospodárstvo prispelo k vytvoreniu finančného systému na roky 2000 – 2006 – Kapitola 1 (Poľnohospodárstvo), ktorá zabezpečila prístup k nevyhnutým zdrojom pre financovanie SPP prostredníctvom „hladkého“ rozpočtového postupu a bez kríz.

V ďalšom období 2007 – 2013 boli zdroje navrhnuté pre SPP v kontexte novej finančnej perspektívy, definované pre hlavnú časť (trhové opatrenia a priame podpory) na bruselskom summite v roku 2002, ktorý stanovil horné limity tvoriace veľmi prísny finančný systém.

Ako dôsledok bol v reforme SPP v roku 2003 vytvorený mechanizmus finančnej disciplíny, aby sa zabezpečilo dodržiavanie horných limitov.

EAGGF – Garančná sekcia

1.a Poľnohospodárstvo

1994 realizácia	1998 realizácia	1999 realizácia	2000 realizácia	2001 realizácia	2002 realizácia	2003 realizácia	2004 rozpočet EÚ-25	2005 predbež. návrh rozpočtu EÚ-25
32 488	36 901	36 952	36 261	36 720	38 865	39 443	39 948	43 514

1.b Sprievodné opatrenia/rozvoj vidieka³

1994	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
490	1 847	2 588	4 176	4 362	4 349	4 680	6 536	6 841

8.2. Pomoc a centrálna finančná kontrola

- GD Poľnohospodárstvo bolo v roku 2002 ocenené Generálnym riaditeľstvom pre finančnú kontrolu ako „Authorising Officer of the year“.
- Implementácia internej finančnej reformy Komisie
- Implementácia nového finančného nariadenia (ES) č. 1605/2002.

8.3. Informačné technológie

Od r. 1995 sa využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) stalo pre GD Poľnohospodárstvo strategicky významnejším, so zvýšeným dôrazom na IKT v oblasti riadenia SPP a poľnohospodárskych financií, kontrol výdavkov, analýz SPP a rozhodujúcej podpory (vrátane využívania inovatívnych technológií, ako napr. geografické informačné systémy) manažment elektronických dokumentov a archivovanie.

Vzhľadom na tento strategický význam GD Poľnohospodárstvo vyvinul a implementoval opatrenia na zabezpečenie:

- bezpečnosti prístupu k informáciám a výmeny informácií,
- prístupnosti významných informačných systémov pre obchod,
- spoľahlivého a efektívneho manažmentu zdrojov IKT.

Veľmi aktuálne opatrenia riešia implementáciu regulácie ochrany osobných údajov v rámci informačných systémov GD Poľnohospodárstvo.

³ Sprievodné opatrenia do roku 1999

8.4. Personálne a administratívne otázky

- § Implementácia administratívnej reformy v rámci GD Poľnohospodárstvo a osobitne vývoj vlastných/špecifických metód GD Poľnohospodárstvo pre:
  - systém podpory
  - získavanie stredných a seniorských manažérskych postov
  - mobilitu (pre citlivé i necitlivé posty)
  - mentorovanie
- § Získavanie personálu pred rozšírením (jedna z najväčších operácií v rámci Komisie, ktorá sa týkala 83 postov).
- § V rámci GD Poľnohospodárstvo A7/6 bolo zorganizovaných 120 a A8 100 špecifických externých výberových konaní.
- § Racionálna reorganizácia služieb GD Poľnohospodárstvo po zmenách organizačnej štruktúry, pričlenení a reformnom procese.

8.5. Manažment podľa aktivít, Integrovaný systém riadenia zdrojov a Dvor audítorov

8.5.1. Programovanie a plánovanie

Implementácia internej reformy Komisie prostredníctvom úplne nového systému programovania jej práce a monitorovanie výsledkov.

GD Poľnohospodárstvo bolo v tomto kontexte „dobrý žiak“ a bolo v rámci služieb Komisie využívané ako príklad dobrej praxe vzhľadom na jeho ročný plán riadenia (pracovný program).

8.5.2. Ochrana životného prostredia

Ako súčasť internej reformy Komisie bola Komisiou definovaná sústava noriem, ktoré každé GD môže uplatniť v každodennej práci. Základnou úlohou pre GD Poľnohospodárstvo bolo implementovať všetky normy. Dnes môže byť implementácia považovaná za prakticky ukončenú.

8.5.3. Reakcia na odporúčania Dvora audítorov a iných autorít

GD Poľnohospodárstvo stanovil prísny systém sledovania všetkých odporúčaní Dvora audítorov a príslušných autorít. Akceptované odporúčania sú sledované, kým nie sú považované za splnené a v prípade odporúčaní, ktoré nie sú akceptované, sa uvádzajú dôvody.

9. AUDIT POĽNOHOSPODÁRSKÝCH VÝDAVKOV

9.1. EAGGF Garančná sekcia

9.1.1. Vyrovnávanie účtov

- § Vyrovnávanie účtov Garančnej sekcie EAGGF bolo prvýkrát stanovené v roku 1970. Výdavok je stanovený na základe úprav „zdieľaného manažmentu“ tak, že členský štát platí a kontroluje a Komisia reviduje kontrolné systémy členských štátov.

- § Postup vyrovnávania účtov bol podstatne reformovaný od finančného roka EAGGF 1996 a rozdelený do dvoch štádií - ročné vyrovnanie účtov a doplnkové vyrovnanie.
- § Táto reforma bola považovaná za úspech Dvora audítorov (špeciálna správa 2/2000).
- § V rámci doplnkového vyrovnania sú uplatnené finančné korekcie, keď Komisia zväži, že nedostatky v členských štátoch vedú k riziku voči fondu.
- § Od r. 1995 bolo v členských štátoch v rámci vyrovnania účtov získaných naspäť 6,6 mld. €
- § Táto reforma a nasledujúce úsilie počas posledných desať rokov na zlepšenie kontrolných systémov vo všeobecnosti zabezpečili efektívnu kontrolu životného prostredia v členských štátoch.
- § EAGGF tvorí takmer polovicu rozpočtu EÚ a je významné, že existujú vhodné systémy na zabezpečenie korektného čerpania fondov a tým ochrany záujmov daňových poplatníkov. To bolo a je dosahované procedúrou vyrovnávania účtov, ktorá je považovaná za významný nástroj efektívnosti riadenia rozpočtu. Treba poznamenať, že procedúra vyrovnávania účtov bola po osvedčenej aplikácii v oblasti výdavkov garančnej sekcie EAGGF predpokladaná aj pre ďalšie politické oblasti, t.j. regionálny a sociálny fond.

9.1.2. Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS)

- § Spoločná poľnohospodárska politika bola významne reformovaná v r. 1992. Zmena na systém priamych platieb pre farmárov, založená na výmere a počte zvierat, značne zvýšila počet príjemcov a preto vznikla potreba vytvoriť efektívny a kontrolný systém. Preto bol v roku 1992 vytvorený a odvtedy bol stále skvalitňovaný Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS), ktorý bude implementovaný členskými štátmi. Boli tiež zavedené nové techniky, ako zobrazovanie výsledkov diaľkového prieskumu a geografické informačné systémy.
- § IACS je kľúčovým nástrojom pre kontrolu výdavkov z Garančnej sekcie EAGGF a jeho význam sa zvyšuje, pretože stále viac opatrení a výdavkov je priamo alebo nepriamo manažovaných a kontrolovaných prostredníctvom tohto systému. Vo finančnom roku 2004 bude vyše 80 % výdavkov Záručnej sekcie EAGGF spracovávaných prostredníctvom IACS.
- § IACS je považovaný za efektívny kontrolný a riadiaci systém.

9.1.3. Nastolenie efektívnej kontroly životného prostredia v nových členských štátoch

- § Platobné agentúry: Predmetom financovania Spoločenstva môžu byť jedine výdavky realizované akreditovanými platobnými agentúrami. V nových členských štátoch bolo a ešte je značné úsilie venované ďalšiemu zriaďovaniu platobných agentúr.
- § IACS: Vysoká priorita bola venovaná sledovaniu situácie ohľadom implementácie IACS v nových členských štátoch a podpore úsilia týchto krajín dodržať termín.

9.2. Usmerňovacia sekcia EAGGF

Práca je sústredená do dvoch programovacích období: 1994-1999 a 2000-2006

- § Programovacie obdobie 1994-1999: V tomto období bolo usmerňovacou sekciou EAGGF spolufinancovaných 381 programov. Napriek množstvu ťažkostí boli práce vyžadované na finalizáciu programov zväčša ukončené.

§ Programovacie obdobie 2000-2006: V tomto období bolo usmerňovacou sekciou EAGGF spolufinancovaných 144 programov. Členské štáty prezentujú popis ich riadenia a kontrolné systémy a Komisia ich skúma a získava záruky z týchto systémov. Problémy identifikované počas tohto skúmania viedli k rezervovanému prístupu generálneho riaditeľa a tvorbe akčného plánu, ktorého výsledky už sú známe.

9.3. SAPARD

Komisia schválila 21 rozhodnutí. Každé z nich deleguje riadenie niekoľkých opatrení na jednu agentúru SAPARD. Každému rozhodnutiu predchádzalo skúmanie postupov stanovených týmito agentúrami, tak, aby bola zaručená bezpečnosť pri hospodárení s finančnými prostriedkami EÚ. V súlade s týmto systémom, uplatňovaným v rámci Garančnej sekcie EAGGF, je implementované účtovníctvo a účtovné uzávierky, ako aj finančné korekcie.

9.4. Priame výdavky

Boli vykonané audity na schémy riadené priamo Komisiou, ako agentúry pre olivový olej, podpora poľnohospodárskych produktov, opatrenia v lesníctve, atď.

9.5. Skvalitnenie kontrolných opatrení v nariadeniach

Audítorská služba GD využívala svoje skúsenosti na zlepšenie kontrolných opatrení v rámci rôznych poľnohospodárskych nariadení. Pre roky 2007-2013 bola zaangažovaná v príprave návrhu nariadení, schválených Komisiou. Osobitne pre rozvoj vidieka navrhla využívať osvedčenú kontrolu a už uplatňované systémy auditu pre záručnú sekciu EAGGF na zlepšenie finančného manažmentu.

ⁱ Článok 51 nariadenia (ES) No 1257/1999 o podpore rozvoja vidieka z EAGGF, OJ 1999/L 160/80.

ⁱⁱ Článok 10 nariadenia (ES) 670/2003 stanovujúci špecifické opatrenia týkajúce sa trhu s etylalkoholom poľnohospodárskeho pôvodu, OJ 2003/L 97/6. Článok 1 nariadenie (ES) 797/2004 o opatreniach pre zlepšenie všeobecných podmienok pre produkciu a marketing včelárskych produktov, OJ 2004/L 125/1.

ⁱⁱⁱ OJ 2000/C 232/19.

^{iv} Smernice Spoločenstva o štátnej podpore pre záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach, OJ 1997/C 283/2.

^v Text schválený Komisiou, ale doteraz nepublikovaný v OJ.

^{vi} Komunikácia dopĺňajúca systém Spoločenstva pre štátnu podporu rozvoja vidieka, OJ 1998/C 48/2.

^{vii} Smernice Spoločenstva pre štátnu podporu na reklamu produktov obsiahnutých v Prílohe I, Zmluvy ES a určité produkty nezahrnuté v Prílohe I, OJ 2001/C 252/5.

^{viii} OJ 2002/C 324/2.

^{ix} Nariadenie (ES) 1/2004 o uplatňovaní článku 87 a 88 Zmluvy ES o štátnej podpore pre malé a stredné podniky aktívne v produkovani, spracovaní a marketingu poľnohospodárskych produktov, OJ 2004/L 1/1.

^x Nariadenie (ES) 68/2001 o uplatňovaní článku 87 a 88 Zmluvy ES o podpore vzdelávania, OJ 2001/L 10/20; nariadenie (ES) 2204/2002 o uplatňovaní čl. 87 a 88 Zmluvy ES o štátnej podpore zamestnanosti, OJ 2002/L 337/3; nariadenie (ES) 364/2004 dopĺňajúce nariadenie (ES) 70/2001 o rozšírení jeho pôsobenia tak, aby zahrňovalo podporu pre výskum a vývoj, OJ 2004/L 63/22. Článok 51 (1) (2) a článok 52 nariadenie (ES) 1257/1999.

^{xi} Nariadenie (ES) 794/2004 implementujúce nariadenie Rady (ES) 659/1999 ustanovujúce podrobné pravidlá uplatňovania článku 93 Zmluvy ES, OJ 2004/L 140/1.

^{xii} Príloha III B a nariadenie (ES) 794/2004 implementujúce nariadenie Rady (ES) 659/1999 stanovujúce podrobné pravidlá uplatňovania článku 93 Zmluvy ES, OJ 2004/L 140/1.

^{xiii} Návrh nariadenia o uplatňovaní článku 87 a 88 Zmluvy ES o podpore de minimis v poľnohospodárstve a rybárstve, OJ 2004/C 93/9.